

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор з науково-педагогічної роботи по організації навчального процесу та його науково-методичного забезпечення

_____ О. Н. Романюк

“ 24 ” _____ 01 _____ 2013 року

Опір матеріалів (спецкурс)

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму 6.060101 Будівництво

(шифр і назва напряму)

Вінниця 2013 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою опору матеріалів та прикладної механіки (ОМПМ)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Огородніков В. А., професор, д.т.н., професор

Грушко О. В., доцент, к. т. н., доцент.

Програму нормативної навчальної дисципліни «Опір матеріалів» затверджено на засіданні кафедри ОМПМ

Протокол від «___» грудня 2012 року, № ___

Завідувач кафедри _____ проф. Огородніков В. А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією Інституту будівництва, теплоенергетики та газопостачання (ІнБТГП)

Протокол від «___» _____ 201__ року, № ___

Голова методичної комісії ІнБТГП _____ проф. Ратушняк Г. С.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено Методичною радою ВНТУ

Протокол від «___» _____ 2013 року, № ___

Голова _____ проф. Романюк О. Н.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни складена з урахуванням вимог освітньо-професійної програми підготовки *бакалаврів напряму*

6.060101 – Будівництво

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Опір матеріалів (спецкурс)» є вивчення методів та методик розрахунку на міцність, жорсткість і стійкість елементів споруд, конструкцій у зв'язку з характером навантаження та особливостями їх експлуатації.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни «Опір матеріалів (спецкурс)» базується на знаннях, отриманих під час опанування дисциплін «Опір матеріалів», «Теоретична механіка», «Загальна фізика» та «Вища математика». Набуті теоретичні знання та практичні навички з «Опору матеріалів (спецкурс)» необхідні для вивчення дисциплін «Будівельна механіка», «Металеві конструкції» тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з змістового модуля:

1. Спецпитання опору матеріалів.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Опір матеріалів (спецкурс) є логічним продовженням базового курсу опір матеріалів є зв'язуючою ланкою між теоретичними науками (математикою, фізикою, теоретичною механікою, опором матеріалів) та конкретними технічними науками (залізобетонні конструкції, металеві конструкції та ін.). Дисципліна «Опір матеріалів (спецкурс)» в числі інших є основою формування інженерної думки, мислення та інтуїції майбутнього спеціаліста в галузі будівництва. Для досягнення цієї мети викладання дисципліни повинно вестись в нерозривній єдності таких форм навчання: лекції, лабораторні та практичні заняття, а також виконання індивідуальних домашніх розрахунково-проектувальних робіт, що забезпечить фундаментальну підготовку бакалавра.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Опір матеріалів (спецкурс)» є вивчення методів та методик розрахунку на міцність, жорсткість і стійкість елементів споруд, конструкцій у зв'язку з характером навантаження та особливостями їх експлуатації.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Опір матеріалів (спецкурс)» є: засвоєння студентами теоретичних основ інженерних методів розрахунків напружено-деформованого стану елементів конструкцій та споруд, у тому числі і при дії динамічного навантаження та за межею пружності; прищеплення студентам навиків для розв'язку практичних задач інженерних розрахунків елементів конструкцій та споруд; виховання у студентів почуття громадянського обов'язку, відповідальності за якість елементів конструкцій та споруд, що проектуються, а також за їх високу надійність і довговічність при максимальній економії коштів і матеріалів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- закони та основні теоретичні і експериментальні методи досліджень напружено-деформованого стану елементів конструкцій та споруд, у тому числі і при дії динамічного навантаження та за межею пружності.

- послідовність виконання операцій, пов'язаних з розрахунками елементів конструкцій та споруд ;

- розрахункові формули, по яким визначають напруження і деформації при простих видах деформації, в випадках складного напруженого стану та при дії динамічних навантажень

вміти:

- зробити аналіз умов експлуатації елементів конструкцій та споруд і скласти розрахункову схему;

- виконати аналіз напружено-деформованого стану та вести розрахунки на міцність, жорсткість та стійкість;

- визначати напруження і деформації при дії ударних навантажень та за межами пружності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 144 годин, 4 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Спецпитання опору матеріалів.

Тема 1. Тонкостінні стержні

Особливості тонкостінних стержнів. Секторіальна площа. Секторіальні характеристики та їх визначення. Згин тонкостінних стержнів. Центр згину. Визначення внутрішніх сил і напружень. Кручення тонкостінних стержнів. Методи розрахунку тонкостінних стержнів. Загальний випадок навантаження тонкостінного стержня. Бімомент.

Тема 2. Балки на пружній основі

Розрахунок балки на пружній основі.

Тема 3. Динамічне навантаження

Поняття про динамічне навантаження. Коефіцієнт динамічності. Напруження і деформації при ударному навантаженні. Особливості розрахунків при ударному навантаженні. Механічні властивості матеріалів при ударі.

Тема 4. Пластини

Пластини та їх особливості. Основи розрахунку пластин. Згин круглих симетрично навантажених пластин. Визначення напружень і переміщень у круглих пластинах. Згин прямокутних пластин.

Тема 5. Тонкостінні оболонки

Вісесиметричні оболонки. Розрахунок тонкостінних оболонок по безмоментній теорії. Напруження у вісесиметричній оболонці. Згин циліндричної оболонки при симетричному навантаженні.

Тема 6. Пружні коливання

Класифікація механічних коливань. Власні коливання пружної системи з одним ступенем вільності. Критична швидкість обертання вала. Поперечні коливання стержнів із зосередженими масами. Коливання пружних тіл з розподіленими масами.

Тема 7. Опір матеріалів дії повторно-змінних напружень

Явище втоми матеріалів. Методи визначення границі витривалості. Діаграма втоми. Діаграма граничних напружень. Вплив конструктивно-технологічних факторів на границю витривалості. Розрахунок на міцність при повторно-змінних навантаженнях.

Тема 8. Розрахунки за межею пружності. Основи теорії пластичності

Особливості розрахунку елементів конструкції за межею пружності. Напруження і переміщення у при наявності пластичних деформацій. Пружно-пластичний згин стержня. Кручення стержня при наявності пластичних деформацій. Метод розрахунку конструкції за граничним станом. Розрахунки за граничним станом при розтязі-стиски, згині та крученні.

Основи теорії пластичності. Умови пластичності Сен-Венана та Мізеса.

Тема 9. Основи механіки руйнування

Загальні поняття. Теорія Гріффітса. Силкові критерії руйнування. Оцінювання розмірів пластичної зони вздовж тріщини. Експериментальне визначення тріщиностійкості конструкційних матеріалів.

3. Рекомендована література

Базова

1. Писаренко Г.С. Опір матеріалів : Підручник / Г.С. Писаренко, О.Л. Квітка, Е.С. Уманський ; За ред. Г.С. Писаренка. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К. : Вища шк., 2004. – 655 с. : іл. – ISBN 966-642-056-2.
2. Огородніков В. А. Опір матеріалів. Розрахунково-графічні завдання з прикладами розрахунків. Частина 2 : навчальний посібник / В. А. Огородніков, О. В. Грушко, І. Ю. Кириця – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 146 с.
3. Огородніков В.А. Опір матеріалів. Теоретичні відомості і контрольні завдання. / В. А. Огородніков, І. О. Сивак, Г. О. Лебедева; Під загальною редакцією В.А. Огороднікова. Навчальний посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2004. – 75 с.
4. Дарков А.В. Сопротивление материалов : Учебник для втузов / А.В. Дарков, Г.С. Шпиро – К. : Вища шк., 1975. – 654 с.
5. Феодосьев В.И. Сопротивление материалов: Учебник для втузов / В.И. Феодосьев. – М. : Наука, 1986. – 512 с.
6. Методические указания к лабораторным работам по курсу “сопротивление материалов”. Ч.2. / И.О. Сивак, В.А. Огородников. – Винница: ВПИ, 1988. – 75 с.
7. Сборник задач по сопротивлению материалов. Учеб. пос. под ред. В.К. Качурина – М. : Наука, 1972 – 430 с.
8. Писаренко Г.С. Справочник по сопротивлению материалов / Г.С. Писаренко, А.П. Яковлев, В.В. Матвеев. – К. : Наукова думка, 1975 – 704 с.

Допоміжна

9. Беляев Н.М. Сопротивление материалов / Н.М. Беляев. – М. : Наука, 1976. – 608 с.
10. Беляев Н.М. Сборник задач по сопротивлению материалов / Н.М. Беляев. Под ред. В.К. Качурина – М. : Наука, 1968. – 348 с.
11. Справочник по сопротивлению материалов / Е.Ф. Винокуров, М.К. Балыкин, И.А. Голубев и др. — Мн.: Наука и техника, 1988 — 464 с.
12. Уманский А.А. Сборник задач по сопротивлению материалов. – М.: Наука, 1973. – 387 с.

Форми підсумкового контролю

П'ятий (5) триместр – іспит

4. Засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль, який здійснюється у формі фронтального, індивідуального чи комбінованого контролю знань студентів під час практичних занять, тестування, виконання та захисту розрахунково-графічних робіт (РГР),

лабораторних робіт, аудиторних контрольних робіт, колоквіумів, контрольної роботи (для студентів заочної форми навчання), іспиту.